

■ Internationell Kvinnokonferens

Ingår i Inspiration Latinamerika

10-11 oktober, 2009

Rinkeby, Stockholm

Konferensdokumentation *VIF*

Deltagande demokrati - Kvinnors frigörelse

Halva mänskligheten, Halva makten

Medverkande	Joyce Moloi-Moropa, Sydafrikanska Kommunistpartiet, SACP Yulia Evina Bhara, Nationella enhetspartiet, Papernas, Indonesien Ruzan Khachaturyan, Armeniska Folkets Parti, PPA
Samtalsledare	America Vera Zavala
Rapportör	Maria Fregidou-Malama

America Vera Zavala: Jag har skickat några frågor till paneldeltagarna i förväg. Hur är kvinnor representerade i politiken och beslutsfattandet, vad finns det för attityder gentemot kvinnligt deltagande? Hur har ni arbetat för att stärka kvinnors deltagande i beslutsfattande organ, kommunfullmäktige och i parlamentet? Har ni krävt, eller inte krävt, kvotering för representation i partier och parlamentet? Varför har ni valt den strategin och vad har ni uppnått? Jag ska börja med att ge ordet till Joyce från Sydafrika.

Joyce Moloi-Moropa: De flesta vet att vi lever i ett väldigt uppdelat samhälle där de svarta inte är integrerade och där regeringen under lång tid endast brytt sig om den vita befolkningen. 1994 fick vi vår första demokratiska regering med Nelson Mandela. Efter det ökade den kvinnliga representationen från 2,7 till 30 procent i parlamentet. Vårt främsta vapen var rättighetsdeklarationen som kopplades till grundlagen. Idag ligger den kvinnliga representationen på 45 procent, vilket är tredje bäst i världen.

Men vi ska inte bara visa upp en bild av att allt är bra. Det finns en opposition i landet som heter Demokratisk Allians, som är motståndare till kvotering av kvinnor i regeringen. Den kvinna som leder organisationen säger att hon är den enda riktigt kompetenta kvinnan och hon har endast utsett manliga representanter. Budskapet är att kvinnor inte har kompetens att leda.

Vi lever fortfarande under förtryck och våld mot kvinnor och trots att vi har god kvinnlig representation återstår mycket arbete för att frigöra kvinnor från fattigdom.

America Vera Zavala: 45 procent är en fantastisk siffra, det kan ingen ta ifrån er. Skulle en arbetarklasskvinna i Sydafrika kunna vara stolt över det arbete som ni har genomfört? Finns det många kvinnliga politiska ledare på lokal och kommunal nivå?

Joyce Moloi-Moropa: Ja, folk vet att vi har kvinnor i parlamentet. Men om vi ser till vanligt folk och ser fattigdomen och spridningen av HIV och AIDS, så ser vi att vi har långt kvar. Det finns program inom det kapitalistiska systemet för att arbeta mot patriarkatet, men det är en utmaning att de program vi jobbar med också ska ge resultat på marken.

Det ser bra ut med kvinnliga ledare på lokal nivå, under en period var 79 procent av ledamöterna i kommunfullmäktige kvinnor.

America Vera Zavala: Ni har väldigt bra siffror i parlamentet med dåliga siffror som rör våld mot kvinnor. Varför tror du att våldtäkt oftare används som ett vapen mot kvinnor i Sydafrika än i andra länder?

Joyce Moloi-Moropa: Vår media ger en väldigt negativ bild av landet, de överdriver

Från höger: America Vera Zavala, Yulia Evina Bhara, Joyce Moloi-Moropa samt Ruzan Khachatryan med översättare. Foto: Samuel Scherman.

problemen på ett otroligt sätt. Tidigare anmälde inte kvinnor våldsbrott men nu gör de det allt oftare, vilket delvis förklarar ökningen i statistiken. Det är viktigt att skapa institutioner där kvinnor som blivit våldtagna blir väl omhändertagna. Vi behöver också bättre representation i det juridiskasystemet där kvinnor ofta förlorar sina mål.

America Vera Zavala: Kan du nämna en aktion på gräsrotsplan?

Joyce Moloi-Moropa: Utvecklingen av ett kooperativt center som har grundats av Kommunistpartiet, där de organiserar människor i program som rör deras vardag, till exempel dagis.

Yulia Evina Bhara: Mitt land har genomgått en extrem politisk förvandling sedan självständigheten 1945. Reformeringen av landet påbörjades efter att Suharto tvingades ge efter för demokratin och avgick i slutet av 90-talet. Men det har inte förändrat de politiska och sociala möjligheterna för kvinnor eller folkmajoriteten. Idag lever 40 miljoner människor på mindre än en dollar per dag.

2009 ökade den kvinnliga andelen av parlamentsledamöter från 11 till 18 procent. Kvinnorörelsen har lyckats införa 30 procents kvotering av kvinnliga kandidater, men kvinnor har ändå haft svårt att erövra platser i parlamentet. En orsak är att partierna internt har försvårat kvinnligt deltagande i ledande ställning. En annan orsak är att människor i första hand tänker på pengar.

Under valet jobbade jag med att lyfta fram program för gratis sjukvård till fattiga. Jag blev chockad av att människorna istället valde att rösta på kandidater som gav dem fyra euro för en röst. Fattigdom och politisk pragmatism gjorde att folk inte kunde tänka på långsiktigt välstånd utan var tvungna att välja efter sina kortsiktiga behov.

De kvinnor som blev valda till parlamentet var inte aktivister, utan släktingar till olitiker och officerare eller kändisar som hade pengar för att synas på TV. Visst har vissa kvinnor poster i parlamentet men de pratar aldrig om kvinnofrågor.

Vårt parti har jobbat för att öka kvinnors deltagande i parti och samhälle, vi har delat upp den träningen i tre steg. Det första är att få kvinnor att gå med i en folkrörelse för att få en grund att stå på och bli inspirerade. Det andra är att de ska få utbildning och träning i organisering och ledarskap för att kunna uppnå ledande ställning inom partiet. Det tredje

är vidareutbildning för att kunna ställa upp på uppdrag i samhället. Träningen har resulterat i fler kvinnor med kommunala och partiuppdrag.

America Vera Zavala: Du var kandidat i senaste valet, blev du vald?

Yulia Evina Bhara: Nej jag blev inte vald. Jag fick 37 000 röster utan att vara korrupt.

America Vera Zavala: Ska du ställa upp igen?

Yulia Evina Bhara: Ja, det ska jag försöka göra.

America Vera Zavala: Blev du bra bemött i valkampanjen?

Yulia Evina Bhara: Ja, människor behandlade mig väl och ville se mig som kandidat.

America Vera Zavala: Vilken är den viktigaste frågan för kvinnor idag i Indonesien?

Yulia Evina Bhara: Vi måste få fler kvinnor att delta i valen. Kvinnor i de ideella organisationerna är rädda att ställa upp som kandidater för de kan bli anklagade för att vara rebeller.

America Vera Zavala: Är det farligt att vara ung kvinna på vänsterkanten i Indonesien? Är du rädd när du är ute och kampanjar?

Yulia Evina Bhara: I Indonesien är vänsterns nästan förbjuden, du kan inte säga att du är vänster. Vi måste säga att vi är demokrater, det finns mycket som hindrar oss från att stärka vår organisation.

America Vera Zavala: Tack och jag hoppas verkligen du blir vald nästa gång. Så Ruza, ordet är ditt nu.

Ruzan Khachatryan: Om vi har fler kvinnor vid makten får vi demokrati och om vi har demokrati får vi fler kvinnor vid makten. Vi har ett gemensamt problem som kvinnor och det är att vi är mer än halva befolkningen men inte mer än halva makten.

Armenien är en av 15 republiker i före detta Sovjetunionen, vi fick självständighet 1991. Armeniska kvinnor är i huvudsak kristna. På 20-talet dödades många armenier i ett folk-mord på turkisk mark. Det bor 4 miljoner människor i Armenien, de flesta är kvinnor eftersom män åker utomlands för att få jobb. Mer än 60 procent av de högutbildade i Armenien är kvinnor, det innebär att landets intellekt och potential finns hos kvinnorna. Men endast 9 procent av parlamentsledamöterna är kvinnor. Vi har inte fria val, det är svårt att vinna över männen. Vi kvinnor har inte pengar och vi är inte kriminella.

De styrande säger att samhället inte vill rösta på kvinnor, men det är inte sant, samhället tror på kvinnor. En opinionsundersökning visar att 23 procent av befolkningen inte skulle rösta på en kvinnlig kandidat, 32 procent tycker inte att könet spelat någon roll och 32 sade att de kunde rösta på en kvinnlig kandidat. Vi har haft kvinnliga parlamentariker men aldrig en kvinnlig president.

Vi har jobbat på två sätt för att öka kvinnligt deltagande. Först jobbade vi för 25 procents kvotering av kvinnor till listorna. Sedan jobbade vi för att var fjärde kandidat på listan skulle vara kvinna.

America Vera Zavala: Du var prefekt för centret i huvudstaden Jerevan, vad gör man som prefekt?

Ruzan Khachatryan: Jag deltog i valet till borgmästare i Jerevan 2005. Min motkandidat var en rik man som redan var borgmästare och fick stöd av regeringen, presidenten och polisen. Det var svårt för mig men någon måste vara den första kvinnan. Jag hade stöd av mitt parti och folket i Jerevan. I en intervju sade min motståndare att han var tvunget att vinna över

mig till vilket pris som helst eftersom det skulle vara skamligt att förlora mot en kvinna. Jag svarade honom att lejon är lejon oavsett vilket kön det har. Givetvis vann han det valet. Men jag är glad för efter mig har fler kvinnor ställt upp som kandidater i samma val.

America Vera Zavala: Nu har vi tid för publiken att ställa frågor.

Fråga från publiken: Hur ser fackföreningsrörelsen ut i Indonesien och Armenien?

Ruzan Khachaturyan: Vi har nästan ingen fackföreningsrörelse i Armenien. Efter att Sovjetunionen föll har vi fått problem eftersom myndigheten inte vill ha en fackföreningsrörelse.

Yulia Evina Bhara: Det finns ungefär 100 fackföreningar i Indonesien och i förra valet deltog 500 kvinnor från fackföreningsrörelsen på lokal och nationell nivå. Fackföreningarna nätverkar bra och mobiliserar till aktioner, men har begränsad möjlighet att påverka regeringen.

Fråga från publiken: Har gräsrotsrörelsen i Sydafrika påverkats av att ni fått platser i parlamentet?

Joyce Moloi-Moropa: Det finns en allians mellan Afrikas Nationalkongress ANC, Kommunistpartiet och Fackföreningsrörelsen. Om man läser ANC:s manifest kan man tro att det är en kommunist som skrivit det, men det är ett kollektivt arbete. Vår prioritet är utbildning av kvinnor och säkerhetsfrågor.

Fråga från publiken: När man lyckas göra revolution och vinna som i Sydafrika, blir kvinnor i maktposition som män och förvandlas till etablissemang?

Joyce Moloi-Moropa: Det är inte det att de glömmer kvinnofrågorna. Men problemet är vanligt i alla länder, därför behöver man då och då sådana här konferenser för att skapa systemskap. Ibland blir kvinnofrågorna bara halvviktiga. Sydafrikanska kvinnor vill gå ut och kämpa, men det är ett internationellt problem och måste synliggöras på internationellt plan.

Fråga från publiken: Hur kommer det sig att ni har många kvinnliga arbetare och företrädare i fackföreningsrörelsen i Indonesien, men att ni inte får röster i parlamentet?

Yulia Evina Bhara: Om du vill få en bra position i ett val måste du ingå i en struktur i ett politiskt parti. Vi har klart ett problem med kvinnligt deltagande i politiska partier. ■